

Отзыв на диссертацию
Байтаракова Куралай Жумановна

На диссертационную работу Байтараковой Куралай Жумановны на тему: «Сравнительное изучение сортообразцов нута по хозяйственно ценным признакам в условиях богары Алматинской области», представленную на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по образовательной программе 8D08113– Селекция растений

Диссертационная работа Байтараковой Куралай Жумановны посвящена решению актуальной научной задачи, связанной с изучением генетического разнообразия сортообразцов нута, выявлением хозяйственно ценных признаков и выделением перспективного исходного материала для селекции высокопродуктивных и адаптированных к условиям богарного земледелия сортов.

Следует отметить, что Байтаракова К.Ж. проявила себя как зрелый и ответственный исследователь, обладающий высокой научной мотивацией, способностью к самостоятельному анализу, интерпретации полученных результатов и их практическому применению.

По теме диссертационной работы опубликовано девять научных работ, в том числе четыре статьи в научных журналах, индексируемых в международной базе данных Scopus, из которых две статьи опубликованы в журналах первого квартиля (Q1, 76,5 процентиль), две статьи — в журналах третьего квартиля (Q3, 49 процентиль), две статьи в изданиях, рекомендованных Комитетом по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан, а также три публикации в материалах международных научно-практических конференций. Это свидетельствует о достаточной степени апробации и научной обоснованности полученных результатов.

Структура диссертации включает введение, шесть глав, заключение и список использованных источников. Работа отличается внутренней логикой, последовательностью изложения материала и полнотой раскрытия поставленных задач. Методологическая база исследования соответствует современным научным требованиям и обеспечивает достоверность полученных результатов.

В целом представленная диссертационная работа обладает как теоретической значимостью, так и высокой практической ценностью. Особую актуальность исследованию придает его направленность на решение задач устойчивого развития сельского хозяйства в условиях изменения климата и дефицита влаги. Использование нута как ценной зернобобовой культуры способствует диверсификации растениеводства, повышению плодородия почв за счет биологической фиксации атмосферного азота и обеспечению продовольственной безопасности. Полученные результаты могут быть использованы в селекционных программах по созданию новых высокоурожайных и адаптивных сортов нута для условий Казахстана.

Диссертационна работа Байтараковой Куралай Жумановны является завершенным научным исследованием, характеризующимся научной новизной, достоверностью результатов и практической значимостью. По актуальности темы, научному уровню, объему выполненных исследований и полученным результатам работа соответствует требованиям, предъявляемым к диссертациям на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по образовательной программе 8D08113 – Селекция растений.

На основании вышеизложенного считаю, что Байтаракова Куралай Жумановна заслуживает присуждения ученой степени доктора философии (PhD) по образовательной программе 8D08113 – Селекция растений, а ее диссертационная работа рекомендуется к публичной защите в диссертационном совете.

Зарубежный научный консультант доктор PhD, селекционер
др Александра Илић (Александра Илич)

Илич А.

Директор Института полевых и овощных культур

Максима Горкого 30, 21000 Новый Сад

проф. др Драгана Латковић

Латковић Д.

Куралай Жумановна Байтаракованың диссертациясына пікір

Куралай Жумановна Байтаракованың 8D08113 – «Өсімдік селекциясы» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Алматы облысының тәлімі жер жағдайында шаруашылық - құнды белгілері бойынша ноқат сорттарын салыстырмалы зерттеу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына

Куралай Жумановна Байтаракованың диссертациялық жұмысы ноқаттың сұрыптық үлгілерінің генетикалық әртүрлілігін зерттеумен, шаруашылыққа пайдалы белгілерді анықтаумен және өнімділігі жоғары және тәлімі егіншілік жағдайларына бейімделген сұрыптарды іріктеу үшін әлеуетті бастапқы материалды бөліп алумен байланысты өзекті ғылыми мәселені шешуге арналған.

К.Ж. Байтаракова өзін жоғары ғылыми мотивациясы, өз бетінше талдау, нәтижелерді түсіндіру және оларды іс жүзінде қолдану қабілеті бар кемел және жауапты зерттеуші ретінде көрсеткенін атап өту керек.

Диссертация тақырыбы бойынша тоғыз ғылыми жұмыс, оның ішінде Scopus халықаралық дерекқорында индекстелген ғылыми журналдарда төрт мақала, оның ішінде бірінші квартиль журналдарында екі мақала (Q1, 76,5 процентиль), үшінші квартиль журналдарында екі мақала (Q3, 49 процентиль), Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған басылымдарда екі мақала жарияланды, сондай-ақ халықаралық ғылыми-практикалық конференциялар материалдарында үш жарияланым шығарылды. Бұл апробацияның жеткілікті дәрежесін және алынған нәтижелердің ғылыми негізділігін көрсетеді.

Диссертация құрылымы кіріспеден, алты бөлімнен, қорытындыдан және пайдаланылған дереккөздер тізімінен тұрады. Жұмыс ішкі логикамен, материалды ұсынудың бірізділігімен және қойылған міндеттерді ашудың толықтығымен ерекшеленеді. Зерттеудің әдіснамалық базасы заманауи ғылыми талаптарға сәйкес келеді және алынған нәтижелердің дұрыстығын қамтамасыз етеді.

Жалпы алғанда ұсынылған диссертациялық жұмыстың теориялық маңыздылығы да, практикалық құндылығы да жоғары. Зерттеудің ерекше өзектілігін оның климаттың өзгеруі мен ылғал тапшылығы жағдайында ауыл шаруашылығының тұрақты даму мәселелерін шешуге бағытталғандығы көрсетеді. Ноқатты құнды бұршақ дақылдары ретінде пайдалану өсімдік шаруашылығын әртараптандыруға, атмосфералық азотты биологиялық бекіту арқылы топырақ құнарлылығын арттыруға және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге ықпал етеді. Алынған нәтижелер Қазақстан

жағдайлары үшін нәтижелі жаңа жоғары өнімді және бейімделгіш сұрыптарын қалыптастыру жөніндегі селекциялық бағдарламаларда пайдаланылуға мүмкіндік берді.

Куралай Жумановна Байтаракованың диссертациялық жұмысы – ғылыми жаңашылдығымен, нәтижелерінің шынайылығымен және практикалық құндылығымен сипатталатын аяқталған ғылыми зерттеу. Жұмыс тақырыбының өзектілігі, ғылыми деңгейі, орындалған зерттеулер көлемі мен алынған нәтижелері бойынша **8D08113 – Өсімдіктер селекциясы** білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес келеді.

Жоғарыда баяндалғандардың негізінде Куралай Жумановна Байтаракова **8D08113 – Өсімдіктер селекциясы** білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп санаймын, ал оның диссертациялық жұмысын ашық қорғауға ұсынамын.

Шетелдік ғылыми консультант, PhD докторы, селекционер
др. Александра Илиһ (Александра Илич)

Егістік және көкөніс дақылдары институтының директоры
Максим Горький 20, 21000 Новый Сад
проф. др Драгана Латкович